

№ 146 (9601) 14 iyul 2024-cü il BAZAR

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

QƏZETİN ƏSASI 1918-Cİ İLDƏ QOYULMUŞDUR

Azərbaycana qarşı ərazi iddialarına konstitusional əsasda son qoyulmalıdır

Prezident İlham Əliyev ATƏT-in baş katibini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 13-də ATƏT-in baş katibi xanım Helqə Məriya Şmid qəbul edib.

AZƏRTAC xəber verir ki, görüsə COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi münasibətilə təbrikçilərini çatdırın və bu tədbirdə iştirak edəcəyini bir daha vurgulayan Helqə Məriya Şmid COP29 çərçivəsində ölkəmizlə ATƏT arasında xaxından öməkdəşlərin həyata keçirildiyini bildirdi.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın COP29-la bağlı çıxışları tədbirlər keçirəcəyini qeyd etdi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Qosullama Hərəkatının ovvelki sərdi və hazırlıbu təsisatın "Troyka"da olan, həmçinin Avropanın İttifaqı ilə yaxın əlaqələrə malik ölkə kimi müxtəlif torşalar arasında körpülərin qurulması və ümumi həmrəyliyin gücləndirilməsi istiqamətində söylərini davam etdirəcəyini vurguladı.

Dövlətimizin başçısı ölkəmizin "yaşlı keçid" siyaseti və bu istiqamətdə görülen tədbirlərdən danışdı. Prezident İlham Əliyev inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin Azərbaycanın gündəliyində prioritet istiqamətlərdən biri olduğunu dəvəti "Commonwealth" təşkilatı ilə birlikdə kiçik ada dövlətləri ilə əlaqədar xüsusi fondun yaradılması istiqamətində aparıldılarını bildirdi.

Görüsə regional bağışlılar məsələsi müzakiro olundu.

Əməkdaşlığımızın potensialından bəhrələnmək üçün birgə çalışacaqıq

Monteneqronun Prezidenti zati-aliləri cənab Yakov Milatoviçə

Hörmətli conab Prezident! Ölkənin milli bayramı münasibətilə Sizi bütün xalqları öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ürkəndən töhrək edir.

Azərbaycan-Montenegro dostluq və öməkdaşlıq münasibətləri xoş əmənələrə malikdir. Dövlətərərə əlaqələrimiz inkişaf dinamikası, müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığımızın genişlənməsi məmənluq doğurur.

Əminəm ki, ölkələrimiz arasında münasibətləri möhkəmləndirmək, hem ikitirəfli, hem də çoxtorəfli müstəvidə qarşılıqlı faydalı

oməkdaşlığımızın potensialından tam bəhrələnmək üçün bundan sonra da birgə söylər göstərcəyik.

Bu bayram gündündə Sizi məhəkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dəst Monteneqro xalqına daim əmin-amanlıq və rifah diləyirəm.

Hörmətlə,

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

Bakı şəhəri, 10 iyul 2024-cü il

Azərbaycan və Pakistan qardaşlığa, dostluğa əsaslanan siyaset yürüdür

məhsullarının idxlə rüsumu birtərəfli güzət tətbiq edilməklə 2027-ci il dekabrın 31-dək 15 faizdən 0 faizə endirilib. Azərbaycanla Pakistanın iqtisadi əməkdaşlığı üçün digər sahə isə neqliyyat bağışlılarıdır.

► 13

HEYDƏR ƏLİYEV MİSSİYASI

55 il öncə milli inkişafın və tarixin ən qüdrətli Azərbaycanının təməli qoyuldu

Azərbaycanı yenidən qurmaq taleyi

XX yüzillikdə milli tariximizin və təleyimizin bir çox dönüs anları müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu və banisi Heydər Əliyevin adı və parlaq əməlləri ilə bağlı olmuşdur. Heydər Əliyev şəxsiyyəti o qədər böyük, o qədər misilsizdir ki, bu gün onun xalqımız və dövlətçiliyimiz qarşısındaki xidmətlərindən danışarkan, təkə bu böyük şəxsiyyətin respublikamıza rəhbərliyi illərində hayata keçirilmiş nəhəng işləri və nəqliyyatları qeyd etməklə kifayətlənmək mümkün deyil.

Onun ölməz ideyaları, xalqımıza miras qoymuş zəngin irs Azərbaycanın inkişaf salnaməsində obidiyaşarlıq hüquq qazanmışdır. İllər səratla tövbə keçəsində Heydər Əliyevin adı, onun misilsiz əməlləri xalqımızın və tarixin yaddaşından əsala silinməyəcək və Azərbaycan yaşadıqca Heydər Əliyev də var olacaq!

sonra hakimiyət olimpinin zirvəsinə yüksələrək, sözlerindən heç də oturmuş düzənə, işlek mexanizmlərə malik bir sistem "miras" qalmamışdır. Əksinə, Ulu Öndər xaos, böhran içində olan siyasi, iqtisadi institutlар, ruhdan düşmüş xalq və goləcəyi ciddi suallar doğuran respublika təhlil almışdır. İster keçmiş Sovet İttifaqı dövründə, isterse də Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpə etdikdən sonra ölkəmizə rəhbərliyi etdiyi illərdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin həyatı xalqımıza loyqatlı xidmət etmək, onun firavan, xoşbəxt goləcəyini təmin etmək olmuşdur. O, bütün monali həyatını Azərbaycan xalqının xoşbəxt goləcəyinin təmin olmasına həsr etmişdir. Heydər Əliyev harada olmasından, hansı vəzifədə çalışmasından asılı olmayaraq, onun nəbzi Vətənin nobzı ilə bir vurmus, bütün istedadını, bilik və bacarığını milli dövlətçilik ideyəsinə gerçəkləşdirilməsinə sərf etmişdir.

► 3

Azərbaycanın istiqlalını əbədi edən lider

Bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə tarixinin ən qüdrətli çağlarını yaşayışan ölkəmiz qazandığı nailiyyətlər Ulu Öndərin onilliklər ərzində goləcək inkişaf üçün formalşadırdıq məhkəmə təmələrdən güclər. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə torpaqlarımızı düşməndən azad edən qəhrəman əsər və zabitlərimiz Heydər Əliyev siyasetinin, vətənpərvərlik möktəbinin yetişdirdiyi nəslin təmsilçiləridirlər. Cəmi 44 gün ərzində düşməni məhv edən, tacavüzkar Ermənistanın öz ordusunun qazanıldığı bütün saxta mifləri dağıdan Azərbaycan Ordusunun bu qüdrəti Ümummilli Liderin müəyyənəlsəndirdiyi və Prezident İlham Əliyevin əzmi həyata keçirdiyi inkişaf siyasetindən, qazanılan nailiyyətlərdən, Vətənə, torpağa bağlılıqdan, Azərbaycana sevgisindən irəli gəlir.

► 11

Heydər Əliyev uğurlara aparan idarəetmə məktəbi yaradıb

"Xalqın, Vətənin taleyi hər bir insanın tələyinə çevriləməlidir" kəlamı Heydər Əliyevin qəlbində vozifəyə göləndə deyil, sözsüz ki, həyat yoluna qədəm qoymuş gündən həkim idi. O, bu amali ömrünün mənası hesab etməsydi, çətin sınaqlardan çıxıb respublikanın rəhbəri vozifəsinə yüksələ bilməzdı. Ulu Öndərin insan mənəviyyatına, ruhuna, inamına böyük önem verəsi tosadı deyildi. Çünki kimliyini dərk etməyon, mənəviyyatını qorumaq, inamına səyəkməyən inşanın dövlət və xalq üçün fayda verməsi inandırıcı görünümür və buna görə də Heydər Əliyev milli-mənvi dəyərlərə sahibliyi insan ömrünün mənası hesab edir və bildirirdi: "Rəhbərlik etmək, yəni adamları öyrətmək və təbiyələndirmək üçün gərek mənəvi haqqın olsun".

1970-ci illərdə respublikada mənvi torbiyyə məsələlərini hər edilən ümumittifaq səviyyəli tədbirlər məhz Heydər Əliyevin bu sahədə diqqət və qayğılarından qaynaqlanır, Azərbaycan insanların mənəviyyatının, ictimai həyatda rolunun yüksəldilməsinə, milli kimliyin dərkində yönəldilir. 1969-1982-ci illər Azərbaycanın inkişaf dövrü kimi tarixləşdi və Heydər Əliyevin görən, düşənilməş fealiyyəti sayəsində, həmin illərin uğurları döne-döno xatırların xalqımız tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Bu, dəniləmə faktıdır ki, həmin dövrde Ümummilli Lider höqiqətən də bütün sahələrdə inqilab etmiş, respublikanı ağır iqtisadi-siyasi böhərandan qurtarmış, mənvi aləmi saflaşdırılmış, Azərbaycana yeni - dünənimiz və bu günümüz üçün vacib olan bir həyat bəxş etmişdir.

► 5

Azərbaycanın özü qadər əbədi

1969
2024

Ümummilli Lider Heydar Əliyevin Azərbaycana ilk rəhbərlik etməsindən 55 il ötür. Yarım əsrən artıq bir dövrü əhatə edən epoxa xalqımızın və dövlətimizin on şanlı inkişaf mərhələsidir.

Adəton, zaman keçidkən tarixi hadisələrin obyektiv qiymətini vərmək daha asan olur. Bu, tarixünashığın qəbul etdiyi formuladır. Heydar Əliyevin fenomenal şəxsiyyət ucalığı daimi öyrənilməsi vacib olan zəngin xəzinədir. Elm, əxlaq, mənəviyyat, cəsərat, sədəqət, mordilik xəzinəsidir...

Tariximizin Heydar Əliyev dövrünü çoxsaylı istiqamətlərdə, kontekstlərdə təhlil etmək, aşradiqları, Məsələn, Ulu Öndərin böyük qürur hissi ilə səsləndirdiyi "Mən həkimiyətə olduğum dövrde bir qarış torpağımızı güzeşti getməmisi" fikirinin heyətində neçə gerçəkləşdiyinə diqqət edək.

Heydar Əliyevin həkimiyətə gəldiyi 14 iyul 1969-cu il tarixinə iki ay ovvəl 7 may 1969-cu ilə də Azərbaycan SSR Ali Sovetinin Rəyasət Heyətinin qorarı ilə Azərbaycan SSR ilə Ermənistən SSR arasında sərhədin qrafik təsvirinin təsdiq edilməsi haqqında (№805-VII) Qorar qəbul edilmişdir. Qorarda deyilirdi: "Azərbaycan SSR Ali Sovetinin Rəyasət Heyəti Azərbaycan SSR ilə Ermənistən SSR arasında Zaqafqaziya MİK tərəfindən təsdiq edilmiş sərhədin qrafik təsvirinin düriştəndirilməsinə dair Paritet komissiyasının Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti tərəfindən təqdim olunan materiallarını nəzərdən keçirərkən qorara alı:

1. Azərbaycan SSR ilə Ermənistən SSR arasındakı zaqafqaziya MİK tərəfindən təsdiq edilmiş sərhədin göstərilən respublikaların Paritet komissiyası tərəfindən 1:25.000 mütənasib topografiq xəritələrinə keçirilmis və Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti tərəfindən təqdim olunan materiallarını nəzərdən keçirərkən qorara alı:

2. Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin təsdiqisini, respublika sərhədi təsvirinin müvafiq sahələrdə Ermənistən SSR nümayəndələri ilə birləşdə naturaya köçürülməsinə bəni noyabırın 1-dək təmin etsin.

Sənədi Azərbaycan SSR Ali Sovetinin Rəyasət Heyətinin sədri M. İsgəndərov və katib Z. Şükürov imzalılaşdırıldı.

İlk baxışda qorarda qeyri-adı heç nə görənmər. Lakin bu qorarın altında neler yatırı? Bu qorar, es-lində, özündə nəyi etlib edirdi?

Heydar Əliyev bu qorarla bağlı sonraları deyirdi: "Köhnə xoriteleri çıxartmışdır - 1929-cu ilin, 1930-cu ilin xoritelerini. İki-üç il danışqlar getdi. Təsəssüf ki, bu danışqlar notosunda 1969-cu ilin may ayında, haqqıqtan, Azərbaycan Alı Soveti belə bir qorar qəbul etmişdir ki, həmin o səhəddə olan torpaqlar Ermənistənə mənsubdu bənər Ermənistənə verilməlidir. Qorara görə, Tovuzun, Gədəbeyin, Qazaxın, Laçının və Qubadlının kəndlərinin bir hissəsi Ermənistənə verilməlidir. İyun ayında mon Azərbaycana rohbor seçilən kimi bir ay müddətində bu məsələni təhlil etdik və həmin o qorardan imtina etdik. Deyirdilər ki, artıq qorar qəbul edilib icra etmələr lazımdır. Nə qədər cəhd etdilər ki, o qorar həyata keşin, mən bunu yol vermemidim".

Araşdırma zamanı ortaya çıxan faktə əsasən acı təsəssüf hissi ilə qeyd etməliyik ki, sözügedən "həmanlı" qorar imzalayan Məmməd İsgəndərovun qardaşı 1918-ci illərdə ermənilərin tarofından qotlo yetirilmişdi. Lakin ermənilərin tarofından ali faciəsi yaşaması bir insanın vəzifə karyerasını qorumaq, "yuxarıları" yanında yaşşı olmaq möqəsidi bələd bir addm hadisələrdən tarixi ibrot çıxımları və Azərbaycanın orası bütövlüklü və toxunılmazlığı olmasının artıq o dövrədə heç kimdən şübhə doğurmurdur.

Heydar Əliyev bu cür insanlara həmisi hörmət edirdi. Novruz Rizayevin oğlu Kərim Rizayevi himayəsinə alaraq onu yüksək dövlət vəzifəsinə töyin etmək, onların ailisinin qayğısına qalmışdır. Qeyd edək ki, Kərim Novruz oğlu Rizayev Heydar Əliyevin Azərbaycana rohbor etdiyi illərdə Azərbaycan SSR Əlvan Metallurgiya İdarəsinin rəisi kimi mühüm dövlət vəzifəsi tutmuşdur.

Heydar Əliyev bu cür insanlara həmisi hörmət edirdi. Novruz Rizayevin oğlu Kərim Rizayevi himayəsinə alaraq onu yüksək dövlət vəzifəsinə töyin etmək, onların ailisinin qayğısına qalmışdır. Qeyd edək ki, Kərim Novruz oğlu Rizayev Heydar Əliyevin Azərbaycana rohbor etdiyi illərdə Azərbaycan SSR Əlvan Metallurgiya İdarəsinin rəisi kimi mühüm dövlət vəzifəsi tutmuşdur.

İkinci bir nümunə isə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin liderlərindən olan M. Rəsulzadə ilə bağlıdır. Heydar Əliyevin Azərbaycan Respublikasına rohbor etdiyi birinci döndənən senzurunun roisi tərihində. Lakin ermənilərin tarofından ali faciəsi yaşaması bir insanın vəzifə karyerasını qorumaq, "yuxarıları" yanında yaşşı olmaq möqəsidi bələd bir addm hadisələrdən tarixi ibrot çıxımları və Azərbaycanın orası bütövlüklü və toxunılmazlığı olmasının artıq o dövrədə heç kimdən şübhə doğurmurdur.

Qeyd etməliyik ki, Azərbaycana qarşı daim torpaq iddiaları ərlənən ermənilərlə profilaktik iş aparan, onları bu zərərlə tendensiyadan ol çəkməyə çağırın Heydor

Ən böyük azərbaycanlı

Göstərdiyimiz nümunələr Heydar Əliyevin şəxsiyyətini səciyyələndirən faktlar silsiləsinin, sadəcə, iki meqamıdır.

Heydar Əliyev fenomenindən danişarkon onun müstəqillik ideyalara bağlılığını bəhs etməmək mümkün deyil. Hələ sovetlər dönməndə Ulu Öndərin Azərbaycan SSR-in dövlət himməno dəyişiklik edərək, metnə "Respublika" sözü oləvə etdirməsinin maraqlı tarixçəsi var. Heydar Əliyevin Azərbaycan SSR dövlət himməno "diyə" sözünün çıxaralaraq "Respublika" sözü ilə əvvəl edilmişə toklifinə komissiya torəddüldə yanaşsa da, onun qotiyəti ilə bu məsələ öz məsələ hollini təpər.

1978-ci ildə SSRİ-nin yeni Konstitusiyası qəbul edilərənən Azərbaycan SSR-in Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsinin de maraqlı tarixçəsi var. Rus dilinin həkim döldü sovetlər birliyi dönməndə buna nail olmaq qeyri-real görnürdü. Lakin Heydar Əliyev dəhəsi və casarları bu məsələdə həlliçərələr oynadı. Burada xüsuslu vurğulanmalıdır ki, Sov. İKP MK-nin bu sahəyə mosul olan katibi Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi konstitusiyaya layihəsinə salınmasına etiraz edirdi. Hətta bezi müttəfiq respublikaların rohberləri bu məsələdə Heydar Əliyevə qarşı idilər. Tarixçi-alım M.Qasimli öz kitabında qeyd edir ki, Ukrayna KP MK-nin birinci katibi Sərbitski Heydar Əliyevə qarşı çıxaraq deyirdi ki, "siz konstitusiyanı belə bir maddə yazdıqda, gərək biz də dövlət dili haqqında maddə olava edək". Buna cavab olaraq Azərbaycanın rohberləri ona bildirir ki, "sizə heç kim man olmur, böyük respublikasınız, ölkədə sizin xüsusi çekiniz vardır, istəsoniz yaza bilsəniz, kimse sizə mane olmaz".

Heydar Əliyev L.I.Brejnevə problemlə ehatələr, dərin məntiqi ilə əsaslıdır. Heydar Əliyevin Azərbaycan Respublikasına rohbor etdiyi birinci döndənən senzurunun roisi tərihində. Lakin ermənilərin tarofından ali faciəsi yaşaması bir insanın vəzifə karyerasını qorumaq, "yuxarıları" yanında yaşşı olmaq möqəsidi bələd bir addm hadisələrdən tarixi ibrot çıxımları və Azərbaycanın orası bütövlüklü və toxunılmazlığı olmasının artıq o dövrədə heç kimdən şübhə doğurmurdur.

Heydar Əliyev ana dilinin saflığını qalşaraq bunu alıb, sair, yazıçılarından, bütövlükde, ziyahılardan qotiyətə töleb edirdi. Azərbaycanın rohberi, hətta rəsmi top-hədən çıxırlar.

2 aprel 1978-ci ildə IX çağırış Azərbaycan SSR Ali Sovetinin

Azərbaycan SSR-in konstitusiyaya layihəsi və onun ümumxalq müzakirəsinin yekunlarına həsr olunmuş sessiyasında moruza ilə çıxış edən Ulu Öndər Heydar Əliyevin toklifi ilə 73-cü maddə yeni redaksiyada verilir: "Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının dövlət dili Azərbaycan dilindən təsdiq edilmişdir".

Heydar Əliyev bu təsəbbüsü 21 aprel 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsinin de maraqlı tarixçəsi var. Rus dilinin həkim döldü sovetlər birliyi dönməndə buna nail olmaq qeyri-real görnürdü. Lakin Heydar Əliyev dəhəsi və casarları bu məsələdə həlliçərələr oynadı. Burada xüsuslu vurğulanmalıdır ki, Sov. İKP MK-nin bu sahəyə mosul olan katibi Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi konstitusiyaya layihəsinə salınmasına etiraz edirdi. Hətta bezi müttəfiq respublikaların rohberləri bu məsələdə Heydar Əliyevə qarşı idilər. Tarixçi-alım M.Qasimli öz kitabında qeyd edir ki, Ukrayna KP MK-nin birinci katibi Sərbitski Heydar Əliyevə qarşı çıxaraq deyirdi ki, "siz konstitusiyanı belə bir maddə yazdıqda, gərək biz də dövlət dili haqqında maddə olava edək". Buna cavab olaraq Azərbaycanın rohberləri ona bildirir ki, "sizə heç kim man olmur, böyük respublikasınız, ölkədə sizin xüsusi çekiniz vardır, istəsoniz yaza bilsəniz, kimse sizə mane olmaz".

Qeyd etməliyik ki, 1921-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsinin de maraqlı tarixçəsi var. Rus dilinin həkim döldü sovetlər birliyi dönməndə buna nail olmaq qeyri-real görnürdü. Lakin Heydar Əliyev dəhəsi və casarları bu məsələdə həlliçərələr oynadı. Burada xüsuslu vurğulanmalıdır ki, Sov. İKP MK-nin bu sahəyə mosul olan katibi Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qədər təsdiq edilmişdir. Heydar Əliyev 1978-ci ildə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının dövlət dilini təsdiq etdi. 1978-ci ildə qəbul olunmuş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit etdirilməsi qəbul olunmuşdur. Qısa süzülməsindən sonra isə 70-ci ilə qə

REGIONLAR

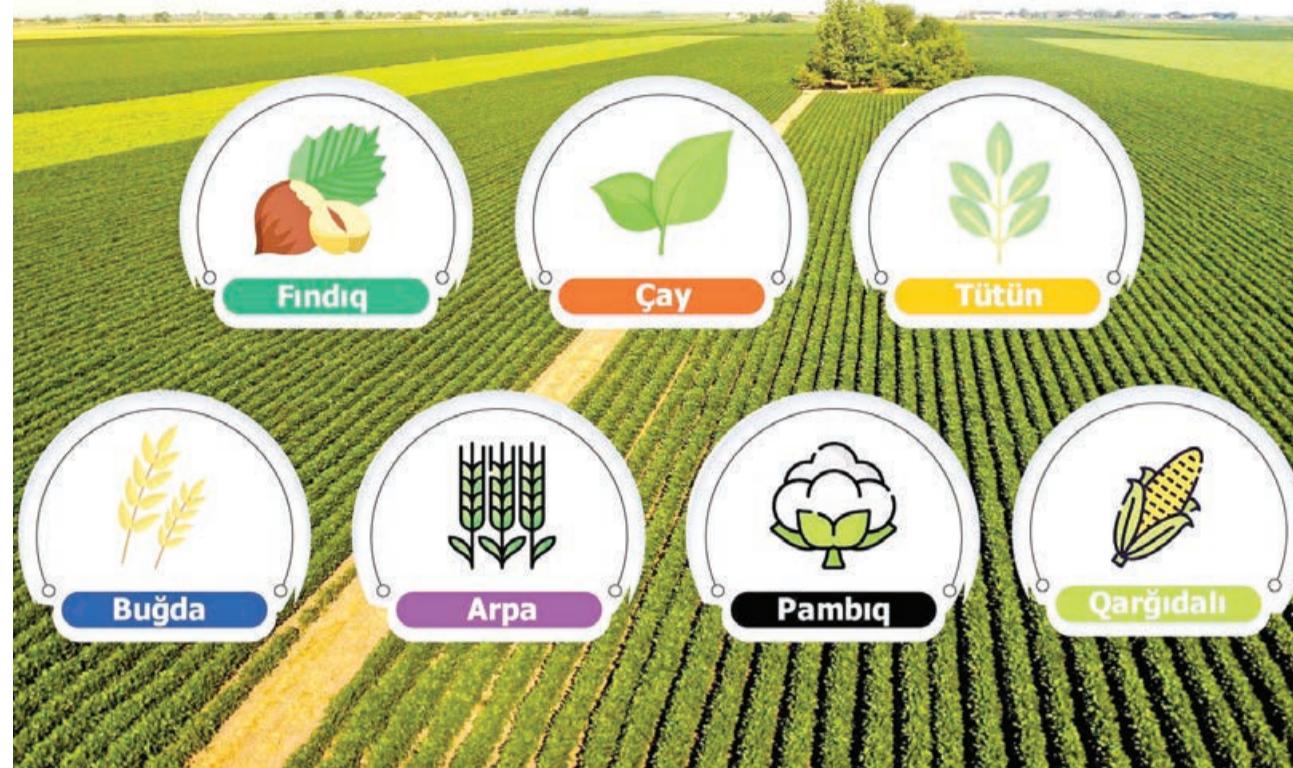
Bitki və məhsulunuza sığorta etdirmisinizsə... Külək, sel, dolu sizi qorxutmasın

Bu ilin birinci yarısında ölkədə havaların olverisiz keçməsi bir çox yerlərdə kənd təsərrüfatına ziyan vurdu. Davamlı leysan yağışları, iri dolu natiçəsində ökin yerlərini, tarlaları sel-su basdı, meyvələrdə, dənli bitkilərdə zədələnmə və çürümə baş verdi. Güclü külək taxıl və qarğıdalı zəmirlərində fəsadlar törətdi. Məhz belə dönmədə aqrar sığorta gündəmə golur.

Bos fermer və sahibkarlara dəyən zərər Aqrar Sığorta Fondu tərəfindən necə qarşalandı?

Qurumun idarə heyətinin söđri Fuad Sadıqov baş verən töböt hadisələrin natiçəsində və vaxtları fonda müraciətlərin koskin artlığında bildirib. Onun sözlerinə görə, əgər ümumiyyətkdə 2023-cü ildə fonda 992 sığorta hadisəsi üzrə müraciət qeyde alınmışdır, bu ilin yanvar-iyun aylarında müraciətlərin sayı 1200-ü keçib. Ümumiyyətkdə bu dövrde 50-dən artıq rayondan sığorta müraciətləri daxil olub.

Fondun məlumatında bildirilir ki, cari ilin yanvar-may aylarında Aqrar Sığorta Fondu fermer və təsərrüfatçıra 2 milyon 572 min manat ödəniş edib. Bu, öton ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 2,3 dəfə çoxdur. 5-aydakı ödənişin 2 milyon 21 min manatı ökin sahələri, 551 min manatı iso heyvandarlıq təsərrüfatlarına yönəldilib. Son bir ildə ökin sahələri

üzrə ödənişlər 2,7 dəfə, heyvandarlıq təsərrüfatları üzrə iso 1,5 dəfə artıb.

Hesabat dövründə 8,75 milyon manat sığorta haqqı müqabılındı 34 min hektar ökin sahəsi sığortalanıb. Bu, öton ilin eyni dövründə nisboton 52,3 faiz çoxdur. Ən çox sığortalanın ökinlər fındıq, çay, tütün, buğda, arpa, pambıq və qarğıdalı sahələrində olub. Bündən başqa, yanvar-may aylarında 59 min manat sığorta haqqı müqabılındı 1100 baş kənd təsərrüfatı heyvani sığortalanıb. Bu müqavilələrlə üzrə fermerlərə 1 milyon 74

min manatlıq sığorta təminatı verilib. Qazda sahibkarlarla görüşən fond rəhbəri şimal-qərb bölgəsindən de-çoxsaylı müraciətlərin edildiyini deyib. Təsəssüfle vurğulayıb ki, müraciət edənlər arasında aqrar sığortası olanlarla yanaşı, ökin sahəsini sığorta etdirənlər də var, belə şəxslərə iso sığorta ödənişinin verilməsi mümkün olmayıcaq.

Məlumudur ki, müxtəlif hadisələr səbəbindən fermerlərə dəyən zərərin qarşılmasına aqrar sığortanın böyük əhəmiyyəti və faydalari var. Ölü-

komızdə aqrar sığortaya böyük dəstək verilir, sığorta haqqının 50 faizini dövlət ödəyir. Nöticədə sahibkarlar cüzi möbləğlə ökin sahələrini sığorta etdirə bilərlər. Belə ki, 1000 manatlıq buğda məhsulunun sığortalanması 20 manata, eyni möbləğlə arpanın sığortası 24 manata, 1000 manatlıq qarğıdalı məhsulunun sığortası iso comi 12 manata başa gəlir.

Aqrar sığorta vasitəsilə bağlarında, tarlalarda məhsulla yanaşı, ayrıca ağac və kolları da çoxsaylı risklərden sığortalamaq mümkündür. Bu si-

gortaya osasən, dolu, qasırga, firtına, sel-subasma, normada artıq yağın qar, 3-cü şəxslərin hərəkəti neticəsində ağac və kolların məhv olması zamanı dəyən zərər ödənilir. Fermerə ağadan əldə edilən 3 illik məhsulun möbləğlə qədər sığorta təminatı verilir.

Məsləm üçün bildirək ki, ağac və kolların sığortası üzrə tarif 0,83 faiz təşkil edir, üstəlik, sığorta haqqının 50 faizinin dövlət tərəfindən qarşılındığı da nezərə alındıqda, fermerlər bağdağı ağacları cüzi möbləğlə sığorta etdirə bilərlər. Məsələn, 1 ağac 20 kilogram meyvə gotirirse və 1 kilogram meyvənin bazar qiyməti toxumdan 3 manatdırsa, ağacın illik məhsulunun dəyəri 60 manat, 3 illik məhsulun dəyəri iso 180 manat təşkil edir. Sığorta tarifinin 0,83 faiz olduğunu nəzərə alanda, misalda göstərilən ağac üzrə sığorta haqqı 1,5 manat təşkil edir. Sahibkar həmin möbləğin yarısını, yəni 0,75 manat ödəməklə ağacını sığortala bilər. Hadiso natiçəsində ağac məhv olduqda iso 10 faizlik azadolma möbləğlə nezərə alınmaqla fermerə dəyən zərər 90 faizi həməndi kömək göstərilir.

Ağac və kolları il boyu sığortalamaq mümkündür, sığorta tarifləri iso bütün ölkə orasında cynidir.

Xatırladaq ki, Aqrar Sığorta Fondu 2022-ci ildə fermerlərə 2,4 milyon manat, 2023-cü ildə iso 4,4 milyon manat ödəniş edib, 2024-cü ildə bu möbləğin dəha böyük olacağı gözlənilir.

*Qurban MƏMMƏDOV,
"Azərbaycan"*

Qazi və şəhid övladları üçün açılan yay düşərgəsi başa çatmışdır

ADA Universiteti, ADA Universitetinin Qazax Mərkəzi (Qazax Müəllimlər Seminariyası) və "Regional İnkışaf" İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə Qazaxda region məktəbliləri üçün "Yaşlı dünya namına həmərlik ilə" çərçivəsində təşkil olunmuş yay düşərgəsi başa çatmışdır.

Beş gün davam edən düşərgədə Qazax, Tovuz, Ağstafa və Şomkir rayonlarından olan 8-9-cu siniflərdə təhsil alan şəhid və qazi övladları iştirak etmişlər. Beş gün orzindo məktəblilərə əlavə biliq və bacarıqlar qazanılmış, yeniyetmələr arasında ətraf mühüm, təbiətə qarşı həssas yaşamasının təşviq edilmişdir. Bundan başqa, aparan telimlərdə məktəblilərə iqlim dəyişikliyi, ekologiya və digər mövzularda yeni biliq-

*S.ƏLİYEV,
"Azərbaycan"*

Ağdamın Xıdırı kəndində eməyin mühafizəsi ilə əlaqədar maarifləndirmə tədbiri keçirilib

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidmətinin tabeliyindəki Əməyin Mühafizəsi Mərkəzi işgaldən azad olunmuş ərazilərdəki müəssisələrdə layiqli əməyin təminatına dəstəyi ilə bağlı maarifləndirmə tədbirlərini davam etdirir.

Tədbirlər Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Minatımızla Agentliyi, Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası, Kiçik və Orta Biznesin İnkışafı Agentliyi və Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondu ilə birgə təşkil olunub. Bu barədə AZƏRTAC - Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidmətindən məlumat verilib.

İşgaldən azad olunmuş ərazilərdən təşkil edilən növbəti tədbir Ağdam rayonunun Xıdırı kəndində fəaliyyət göstərən 7 müəssisənin 280 nofər rəhbər və işçi heyətinin iştirakı ilə keçirilib.

İştirakçılar ölkəmizdə layiqli əməyin təminatı sahəsində aparılan dövlət siyaseti, əmək qanunvericiliyi, habelə əməyin mühafizəsi və məta təhlükəsizliyi qaydaları barədə məlumatlaşdırılıb. Tədbirin təşkilatçıları olan qurumların fəaliyyəti barədə məlumat verilib.

Həmçinin Əməyin Mühafizəsi Mərkəzinin işgötürənlərə əməyin mühafizəsi və iş yerlərinin attestasiyası sahələrində xidmətlər göstərildi.

Tədbir istirakçılarına həmin mövzularda yaddaş kitabçası, bukletlər və digər təlimat karakterli vasitələr təqdim edilib, işçi və işgötürənlərin sualları cavablandırılıb.

Bu tədbirlər işgaldən azad olunmuş digər ərazilərimizdə də davam etdiriləcək.

Abşeron Milli Parkında tullantılardan hazırlanmış əl işləri sərgilənir

Abşeron Milli Parkında "Yarat-Tullantını azalt" çəşti ilə tullantılardan hazırlanmış əl işlərinin sərgisi təşkil olunub. Ətraf mühitə tullantılardan azaldılması, təkrar istifadənin, təkrar emalın təsviqinə hədəflənən sərgidə tullantılardan sənət əsərlərinə əvərilən ekspozitlər təkrar istifadənin nümunəsi ki-mi təqdim edilir.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin təşkilatçılığı, "Təmiz Şəhər" Açıq Səhmdar Comiyətinin, "EkoSfera" Sosial Ekoloji Mərkəzin və "Forest school Azerbaijan"ın dəstəyi ilə keçiriləcək tədbirdə, eyni zamanda tullantılardan müxtəlif əşyalar hazırlanaraq nümayiş olunur.

◆ Taxıl bicini davam edir

Qusarlılar çörəkli insanlardır

Dünyanın hansı ölkəsində olursa ol, süfrəyə digər nəmatlərlə yanaşı çörək galır. Müsəlman ölkələrində bərəkətə and içir, yerə düşən bir çörək qırıntısını qaldırır, öpüb göz üstüne qoyurlar.

Qusar rayonunun iqtisadiyyatında kənd təsərrüfatı onemli yer tutur. Belə ki, burada həm bitkiçilik, həm də heyvandarlıq inkişaf etdirilir. Rayonda geniş ərazilərdə buğda, qarğıdalı, lobya, kartof, alma, armud, finiq, pomidor, kələm və başqlarını becərilir. Təkcə son illərdə burada 600 hektardan artıq müasir tipli əmənoviyo intensiv meyva bağları salınıb.

Saholordən 79 kombynın biçmə möşguldür. Onların sayı günbögün

Lakin həmisi olduğu kimi, taxıl strateji möhsul olaraq qalır. Qusarlılar çalışırlar ki, bu il de taxıl biçməndə geri qalmışınlar. Belə ki, rayonda 2024-cü ilin möhsul üçün 23121 hektar sahədə payızlı taxıl etkilib. Bundan 15580 hektarını buğda, 7541 hektarını iso arpa sahələri təşkil edir.

Havalaların olverisiz keçməsi Quşarda taxıl biçməni tosirsız olmadı. Lakin iyunun ovşollarından başlayaraq davam edən yağmurlu hava taxılçuların inamını sindiribilməyib. Rayonda taxıl biçini uğurla aparılır. Bu günədək 7000 hektara yaxın sahənin taxıl artıq biçil. Borekotlı sahələrdən 18 min tondan çox taxıl biçilərlər anbarları çatdırılıb.

Saholordən 79 kombynın biçmə möşguldür. Onların sayı günbögün

artır. Aran ərazilərdən biçini başa çatdırın kombaynlar Quşara üz tutur. Tohľekszilik məsələləri rayon rəhbərliyi və aqrar inkişaf mərkəzi

mütəxəssislərinin nəzarətindədir. Onlar hər sahə taxıl zəmərlərini gözər və buğda, yaxud arpanın biçmə üçün yetişməsini yoxlayırlar. Çünki

artıq aran ərazilərdən biçini başa çatdırın kombaynlar Quşara üz tutur. Tohľekszilik məsələləri rayon rəhbərliyi və aqrar inkişaf mərkəzi

mütəxəssislərinin nəzarətindədir.

Onlar hər sahə taxıl zəmərlərini gözər və buğda, yaxud arpanın biçmə üçün yetişməsini yoxlayırlar. Çünki

artıq aran ərazilərdən biçini başa çatdırın kombaynlar Quşara üz tutur. Tohľekszilik məsələləri rayon rəhbərliyi və aqrar inkişaf mərkəzi

mütəxəssislərinin nəzarətindədir.

Onlar hər sahə taxıl zəmərlərini gözər və buğda, yaxud arpanın biçmə üçün yetişməsini yoxlayırlar. Çünki

artıq aran ərazilərdən biçini başa çatdırın kombaynlar Quşara üz tutur. Tohľekszilik məsələləri rayon rəhbərliyi və aqrar inkişaf mərkəzi

mütəxəssislərinin nəzarətindədir.

Onlar hər sahə taxıl zəmərlərini gözər və buğda, yaxud arpanın biçmə üçün yetişməsini yoxlayırlar. Çünki

artıq aran ərazilərdən biçini başa çatdırın kombaynlar Quşara üz tutur. Tohľekszilik məsələləri rayon rəhbərliyi və aqrar inkişaf mərkəzi

mütəxəssislərinin nəzarətindədir.

Onlar hər sahə taxıl zəmərlərini gözər və buğda, yaxud arpanın biçmə üçün yetişməsini yoxlayırlar. Çünki

artıq aran ərazilərdən biçini başa çatdırın kombaynlar Quşara üz tutur. Tohľekszilik məsələləri rayon rəhbərliyi və aqrar inkişaf mərkəzi

mütəxəssislərinin nəzarətindədir.

Onlar hər sahə taxıl zəmərlərini gözər və buğda, yaxud arpanın biçmə üçün yetişməsini yoxlayırlar. Çünki

artıq aran ərazilərdən biçini başa çatdırın kombaynlar Quşara üz tutur. Tohľekszilik məsələləri rayon rəhbərliyi və aqrar inkişaf mərkəzi

mütəxəssislərinin nəzarətindədir.

Onlar hər sahə taxıl zəmərlərini gözər və buğda, yaxud arpanın biçmə üçün yetişməsini yoxlayırlar. Çünki

artıq aran ərazilərdən biçini başa çatdırın kombaynlar Quşara üz tutur. Tohľekszilik məsələləri rayon rəhbərliyi və aqrar inkişaf mərkəzi

mütəxəssislərinin nəzarətindədir.

Onlar hər sahə taxıl zəmərlərini gözər və buğda, yaxud arpanın biçmə üçün yetişməsini yoxlayırlar. Çünki

«AZƏRBAYCAN» qəzetiinin 1919-cu il 20 mart (Cümə axşamı günü) tarixli 141-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

Odessada müsadimə

Mövqiv [stansiya] yaxınlığında fəhlələrlə Könüllü ordu arasında müsadimə [toqquşma] vəqe olmuspard. Neticədə 15 fəhə qətl edilmişdir. Qətl edilənləri fəhlələr qırımızı bayraq və "Marselyeza" nəğməsi ilə dəfn etmişlərdir. Könüllülər bu mərasimi pozmaq istəmişlərə də, müvəffəq olmamışlardır.

Moskova

Moskova üsyan olacağından ehtiyat edib şəhəri möhkəmlaşdırmaqdır. Lefortov və Petropavlovsk parklarında xəndaklar qazılır. Evlərin yuxarı mərtəbələri boşalılmışdır ki, yuxarıdan bomba, pulemyot atmasınlar. Bolşeviklər özləri evlərin damında pulemyot düzəltməkdədir.

Petrogradda

Petrograddan Yekaterinodara gələnlərin rəvayətinə görə, əldində Bolşeviklərin dəshiqi artmaqdır. Əhali arasında nazlılıq müşahidə edilir. Həmi Narva tərəfindən harakət edən ingilislər gözlayırlar. Bolşeviklər ingilislər əleyhinə taşkıqda bulunurlar. Könüllü ordu barəsində onlar xəbərləri əhəlidən gizləyirlər. Petropavlovsk qələsində hər gün 20-25 adam güləllənməkdədir. Güllələnən adamə bir gırınca çörək və güllələnən adamın pulsarını bağışlıylar. Aclıdan çox adamlar hələk olurlar. Nevada olan Petri-kəbir [Böyük Pyotr] heykəli götürülüb məhə edilmişdir.

Amerikada Çin bolşevikləri

Vasinqtondan xəbər verilir ki, Camahiri-Müttefiqədə [Birləşmiş Ştatlarında] 3 nəfər Cin təbəəsi bolşevizm tabliğatında töhmətləndirilərək həbs edilmişdir.

VÜKƏLA ŞURASINDA
[NAZİRLƏR KABİNƏTİNDƏ]

* Maliyyə nazirinin kağız pul kəsməkdən ötrü pul təxisi [ayrılmış] haqqındaki məruzəsindən sonra qat edilmişdir:

Hökumət ixtiyarındakı 20 milyonluq fonddan kağız pul kəsmək məxfəcili verilir.

* Rəisi-vükəlanın [Baş nazir] Odessadakı Beynəlmüttəfiqin Komisyonuna [Müttefiqlər Komissiyasına] nümayəndə göndərmək haqqındaki məruzəsindən sonra qat edilmişdir:

Rüştəm bay Sultanov canabları Odessadakı Beynəlmüttəfiqin Komisyonu nazidində Azərbaycan Cümhuriyyəti nümayəndəliyinə təyin edilir. Bütün yol məxfəcini hökumət öhdəsinə götürməklə, gündəlik 250 ruble məxfəkə bərabər peşin [nəğd] surəti ilə 10 min rubla verilir. Maliyyə və İqtisadiyyət Komitəsinə tapşırılışın ki, məzkrə [adi çəkilən] Sultanova lazımi düstürüləməllər [talimatnamaları] versin.

* Maliyyə nazirinin neftçilər borc vermək qaydası haqqındaki məruzəsindən sonra qat edilmişdir:

Fəhlələrə pul vermek üçün neftçilər istiqraz vermək işini Bakıdakı Rusiya Dövləti Bankı [Rusiya Dövlət Bankı] səbəsi vasitəsi ilə icra etməli və nazirə tapşırımlı ki, həman idən ötrü xüssəni bir təşkilat amala gətirsin və galacək əlaşda o təşkilat barəsində məlumat versin.

* Maliyyə nazirinin neftçilər borc vermək qaydası haqqındaki məruzəsindən sonra qat edilmişdir:

Hökumət ixtiyarındakı 20 milyon fonddan 1400 rubla buraxılsın.

* Ticarət və Sanaye nazirinin Nazərat cəmbində [Nazirlik nazidində] bir şura təşkiləti haqqındaki məruzəsindən sonra qat edilmişdir:

Nazirə tapşırılışın ki, suradən ötrü nizamnamə tərtib verib Vüklə Şurasına taqdim etsin.

* Məhbəslərin [həbsxanaların] mühafizəsi haqqında Rəisi-vükəlanın məruzəsindən sonra qat edilmişdir:

Daxiliyyə nazirina tapşırılışın ki, xəzinə zamanında məhbəslərin ahvalı və mühafizəsi haqqında mərzə versin.

* Ədliyyə nazirinin Xüsusi təftiş və istintaq komisyonu məxfəcindən ötrü istiqraz aqşılım haqqındaki məruzəsindən sonra qat edilmişdir:

Hökumət ixtiyarındakı 20 milyon fonddan Xüsusi təftiş və istintaq komisyonu sədri mart ayı məxfəciblərinə vermek üçün 7140 ruble buraxılsın. Ədliyyə nazirinə tapşırılsın, bilavasita həman komisyonun fəaliyyətinə nəzarət etsin.

NEZARƏTLƏRDƏ
[NAZİRLİKLERDƏ]

Məsei Nazəratında

* Baladıyyə Xidmətçiləri İttifaqı Məsei Nazəratına [Əmək Nazirliyinə] məxfəcətan məlum etmişdir ki, 7 nəfər sabiq şəhər xidmətçisinə Baladıyyə idarəsi müştərək müvəqiləmənamə üzrə idarət və mərafət etmələr. Xidmətçilər öz həllərini təsvir, lazımi binagüzarlıqlı edilməsini rica etmişdir.

* Səkkiz nəfər gəmi xidmətçiləri Məsei Nazəratına məxfəcətan məlum etmişdir ki, gəmi sahibi Karbalyı Fərəmarz onlara yol pulu vermekdən imtina edir. Xidmətçilər öz həllərini təsvir, lazımi binagüzarlıqlı edilməsini rica etmişdir.

Baladıyyə idarəsi Ərzaq Nazəratına məxfəcətan məlum etmişdir ki, Novruz bayramı münasibəti ilə xidmətçilərə məxfəkə vermek lazımdır. Bütün idarəsinin əsərindəki 1 milyon 400 min rubl pula lazmıdır. Baladıyyə idarəsinin əsərindəki 1 milyon 700 min rubl para vardır. Bu parının azlığı xidmətçilərin məxfəciblərinin artırılmasından irəli gəlmişdir. Bir tərəfdən Mərkəzi Ev Komitəsi və başqa mal vərənlər şəhər xəstəxanalarına arzən buraxmaq istəmir. Onları da borcları verilməmişdir. Xəstəxanalar məxfəcəndən ötrü simdilik Baladıyyə idarəsinə heç olmaza 300 min rubl pula lazmıdır. Bina-nəqliyyət [ona görə], Baladıyyə idarəsi rica etmişdir ki, put vergisi hesabına Baladıyyə idarəsinə bir milyon rubla pul versin.

Şəhərə gətirilən məkulat [ərzəq]

Bakıya 18 mart 1919-cu sənədə gətirilən ərzəq barəsində malumat.

Dəməryolu ilə:

Buğda 3200 put, un 3502 put, arpa 2272 put, saman 1115 put, ot 3172 put.

17 mart 1919-cu sənədə gətirilən ərzəq:

Buğda 740 put, un 1171 put, odun 4900, arpa 1827 put, saman 1306 put, ot 338 put.

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Bələdiyyə idarəsində

- Məlumdur ki, şəhərdə xırda pullar işlənmir. Bələdiyyə idarəsinin su budkalarında isə faqət [sadəcə] böyük xırda pullar verilir. Şəhər xəzinəsinin ahvalını nəzərə alaraq Baladıyyə idarəsi Dövləti Bankaya [Dövlət Bankına] məxfəcətan rica etmişdir ki, böyük xırda pulları bənd məbuladırsın.

- Baladıyyə idarəsi Ərzaq Nazəratına məxfəcətan məlum etmişdir ki, Novruz bayramı münasibəti ilə xidmətçilərə məxfəkə vermek lazımdır. Bütün idarəsinin əsərindəki 1 milyon 400 min rubl pula lazmıdır. Baladıyyə idarəsinin əsərindəki 1 milyon 700 min rubl para vardır. Bu parının azlığı xidmətçilərin məxfəciblərinin artırılmasından irəli gəlmişdir. Bir tərəfdən Mərkəzi Ev Komitəsi və başqa mal vərənlər şəhər xəstəxanalarına arzən buraxmaq istəmir. Onları da borcları verilməmişdir. Xəstəxanalar məxfəcəndən ötrü simdilik Baladıyyə idarəsinə heç olmaza 300 min rubl pula lazmıdır. Bina-nəqliyyət [ona görə], Baladıyyə idarəsi rica etmişdir ki, put vergisi hesabına Baladıyyə idarəsinə bir milyon rubla pul versin.

Şəhərə gətirilən məkulat [ərzəq]

Bakıya 18 mart 1919-cu sənədə gətirilən ərzəq barəsində malumat.

Dəməryolu ilə:

Buğda 3200 put, un 3502 put, arpa 2272 put, saman 1115 put, ot 3172 put.

17 mart 1919-cu sənədə gətirilən ərzəq:

Buğda 740 put, un 1171 put, odun 4900, arpa 1827 put, saman 1306 put, ot 338 put.

Krim haqqında mühazirə
Yaxında Krim müsəlmanlarının siyasi, içtimai və iqtisadi həyatına dair Krim Milli Parlamentosu vəkili Ədmən Feyzi əfəndi tərəfindən bir leksiya oxunacaqdır. Programıyla barəbar, təyin olacaq məhəlli [yeri], vaxtı ilə nüsxələrimizin birində zikr ediləcəkdir.

Novruz münasibatı
Şənbə günü mart ayının 22-də Novruz bayramı münasibatı Sabunçu ali-ibtidai maktabının binasında, gündüz saat 10 radalarında görüş məclisi olacaqdır. Camaatın və çocukların ağalarının həmən görüş məclisindən təşrif gətirmələri rica olunur.
*Heyati-müslimim
[Müslimim heyati]*

Yeni qalabayı
Bakı qubernatorunun binagüzarlığına [sarancamına] görə, titul-yarnı sovetnik [tituları müşaviri] Xanoğlan Talişanov Bakı qalabəyi-linəyinə [komendantlığında] təyin edilmişdir. Müümaleyə [adi çəkilən şəxs] bu gündən etibarən öz vəzifəsini ifa etməyə başlamışdır.

Balıq
Azərbaycan Cümhuriyyətinin Balıq İsləri müdürü Bakı qubernatoruna müraciətində rica etmişdir ki, Qızılıağac xalçında [körəfzində] aprel ayının 1-dən və Araz, Ağus çaylarında mayın 1-dən etibarən balıq tutulmasına qadağan edilməsinə nəzərə alaraq, həman dairə kəndxüdələrinə bu xüssədəki binagüzarlıq [sarancam] emal edilməsi haqqında əmr verilsin.

Hədiyat
- Təhərrri [axtarış] polisəsinin agenti Petrovski, naçalnıkına malum etmişdir ki, o, Qanlıtəpə və Krasnovodski küçələrin künçündən keçidi araxından bir gülə səsi eşitmışdır və geri döndükdən o qılıçdan yaranıldığı hiss etmişdir. Bədəfkarlar [canilar] qazip gizlənmışlardır.

- Təhərrri polisəsi Bakı qubernatoruna malum edir ki, Əlibala Dadaş oğlunu oldurmədikdə ittihəd edilən Keşli Nuri Ağakıç oğlu bu günlərdə tövqif edilib [tutulub]. Mərkəzi Hobşanlı gəndərmişdir.

- Martin 15-də təhərrri polisəsinin agenti Əlimirzə Məhəmmədəli oğlu Bakı sakını Əsəd Məhəmməd oğlunu iki rəs [baş] at olduğularına görə tövqif edib polisəyə göndərmişdir.

FƏHLƏ KONFRANSI

Curayev məsələ müzakirəsindən əvvəl 18 martın tarixinə dair məlumat verir.

- 18 mart Paris İştirakiyun [kommuna] gündür ki, 48 sənə bunan aqdən [qabaq] Paris fügərayı-kaşibəsi [proletariati] kommunə hökuməti tarzı-idarəsi təsisi etmişdi.

Tətil komisyonu naməndən Mikoyan maruzə oxuyaraq deyir ki:
- Bütün ingilislər məbərətə etmək üçün intixab edildik [seçildik]. Burası siyasi bir məsələ olduğunu haldən iştədiyi məsələlər [məsələlər] meydana qıxi ki, özü-özüyündən birinci mesələni aradan qaldırırdı. Əks-inqilabçılar, ingilislər Bakı fügərayı-kaşibəsindən qorxudular üçün başqa bir təriq [yoll] ilə onlara məbərətə etməyi qət etmişlər. Onlar Bakı bonları bərətə edilmişdir. Bütün məsələlər qazip gizlənmışdır.

Komisyon qat etdi ki, bütün müraciətindən sonra qədər bütün Zaqafqaziya fəhlələrinə, fügərayı-kaşibəsindən xəbər versin ki, ingilislər və Azərbaycan Hökuməti fəhlələrlərənən qazip gizlənməsi təsdiq olunmalıdır. Xəbər versin ki, ingilislər qazip gizlənməsi təsdiq olunmalıdır. Məsələn, 8-da verilən məsələlər vərilişdən sonra qazip gizlənməsi təsdiq olunmalıdır.

Curayev - Maruzədən gələr ki, tədabbur intixab edilmişdir. Tədbirlər gələrənən qazip gizlənməsi təsdiq olunmalıdır.

Bütün ingilislər daima ilhaq etməyə adət etmişdirler. Azərbaycan Hökuməti deyir ki, bizi, ki, bon verir, kima və nə üçün verilənini bəlməliyim. Ingilislər isə faqət bu bonlara xərçənlərlər. Ona baxmaqaraq yənə Azərbaycan Hökuməti neftçilərdən tabelləri istəmişdir. Bütün idarətək ingilislər oradakı pulları xərçənlərlər. Bunu təsdiq etmək üçün oraya qək göndərildi. Demişdilər ki, para yoxdur. Para nə olmudsə, xəbər yoxdur. Bütün idarətək ingilislər də bundan xəbərdər deyildik.

Bundan sonra bir çox natiq nitq söyləyərək ac olduğunu söyləyir.

Əbələrov - Yoldaşlar! Sizə bir az məlumat vermək istəyirəm. Ingilislər buraya gəldikdən sonra fəhlələrlərənən məxfəkə vermek lazımdır. Zira neftçilər deyirlər ki, neft istehsalatı heç yera getmədiyindən arbanbara qalmışdır. Batuma neft gedəcək olarsa, para olacaqdır. Dövləti Bank ingilislər allərindəndir. Onlar da neftçilərlərə 40 milyon rublərənərən xərçənlərlər. Ingilislər vərilişindən sonra qazip gizlənməsi təsdiq olunmalıdır.

Azərbaycan Hökumətinin Dövləti Bankı ingilislər oradakı pulları xərçənlərlər. Bunu təsdiq etmək üçün qazip gizlənməsi təsdiq olunmalıdır.

Curayev - Maruzədən gələr ki, tədabbur intixab edilmişdir. Tədbirlər gələrənən qazip gizlənməsi təsdiq olunmalıdır.

Bütün ingilislər daima ilhaq etməyə adət etmişdirler. Azərbaycan Hökuməti deyir ki, bizi, ki, bon verir, kima və nə üçün verilənini bəlməliyim. Ingilislər isə faqət bu bonlara xərçənlərlər. Ona baxmaqaraq yənə Azərbaycan Hökuməti neftçilərdən tabelləri istəmişdir. Bütün idarətək ingilislər oradakı pulları xərçənlərlər

"Azpetrol" 27 yaşını qeyd edir

Bu gün Azərbaycanın ən böyük yanacaqdoldurma şirkəti 27 yaşını qeyd edir. Ötən illər ərzində şirkət böyük inkişaf yolu keçərək, yanacaqdoldurma məntəqələrinin sayını 104-ə çatdırıb.

Qurumun Motbuat xidmətinin verdiyi məlumatla görə, "Azpetrol" brendinin möhkəmləndirilməsi və coğrafiyasının Qarabağa genişləndirilməsi, şirkətin strateji inkişaf planının qısa müddəti prioritet istiqamətlərindən dördüncüdür. Artıq Zəngilan-də, Hadrütda, Suqovuşanda, Xankəndidə, Füzulidə və Şuşada "Azpetrol"un modul tipli yanacaqdoldurma məntəqələri fəaliyyət göstərir. Şirkət Qarabağ Böyük qayıdış planının tərkib hissəsində olan məsəllələrin təmin edilməsi məsələsinə bunaqlı öz töhfəsini verir.

Qeyd edək ki, "Azpetrol" şirkətinin yaraması, inkişafı və uğurlu fəaliyyəti Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən Azərbaycanda iqtisadiyyatın və sahibkarlığın inkişafı sahəsində görülən işlərin

nəticəsində mümkün olmuş və respublikanın neft strategiyasının inkişafına tokan vermiş 1994-cü ildə "Ösrin Müqaviləsi"nin imzalanmasının mənətiqi nəticəsidir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilməsi davam edən yeni neft stratejiyasının məqsədləri isə, "Azpetrol" şirkətinin fəaliyyət istiqamətlərinin yol xəritəsidir.

"Azpetrol" şirkətinin ilk yanacaqdoldurma məntəqəsi - "Spartak", 1997-ci il iyulun 15-də Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Moskva prospekti, 1013-cü məhəllə ünvanında açılmışdır. Şirkətin hazırda ölkəmizin əksər iqtisadi zonalarda ümumiyyətdə 104 yanacaqdoldurma məntəqəsi, 1 maye qazdoldurma postu

(propan-

Avro-2024

Sautqeytdən etiraf

İngiltərə millisinin baş məşqisi Qaret Sautqeyt "Avro-2024"ün finalında İspaniya ilə oyun öncəsi fikirlərini bildirib.

O deyib: "İspaniyani bu turnirdə göstərdikləri oyuna görə favorit hesab etmək olar. Onlar on yaxşı komanda olublar. İspaniya ilə oynamaya hazırlaşınaq üçün vaxtılmız oldu. Bu final üçün böyük amil oldu. Ona görə bərpa olmaq üçün fürsət tapmayılıq. Taktiki cəhətdən mükəmməl olmalyıq, çünki onlar çox yaxşı komandadır. Amma biz do finaldayıq".

Yamaldan tarixi foto barədə açıqlama

İspaniya yığmasının ulduz futbolcusu Lamine Yamal maraqlı açıqlamaları ilə diqqət çəkib.

O, əvvəlcə körpə olarken Argentina yığmasının kapitanı Lionel Messi ilə çəkilən fotosundan söz açıb: "Həmin foto çəkilərkən nələr olduğunu dərk etmirdim. Atam fotosları saxlamışdı. Əslində, heç paylaşmadıq istəmirdik. Cünki Messi ilə müqayisə olunmaq niyyətində deyiləm. Əlbəttə ki, ona oxşamaq hər futbolçunun arzusudur. Ən yaxşılara müqayisə olunmaq oladı, amma bu bozun menim eleyhimə işləyəm. Cünki əsala Messi kimi olmayacam".

İspaniya rekord, İngiltərə isə ilk çempionluq arzusundadır

Bir aydır davam edən futbol bayramı başa çatır. Belə ki, bu gün Almaniyada futbol üzrə sayca 17-ci Avropa çempionatının finalında İspaniya və İngiltərə yığmaları üz-üzə gələcəklər. Berlinəki "Olimpiastadion" arenasında keçiriləcək qarşılışmanın baş怀ki funksiyasını Fransua Leteksyer yerinə yetirəcək.

Bu komandalar inдиyə qədər 27 dəfə üz-üzə goliblər. Bu matçların 14-də İngiltərə qalib golib. 3 matçda tərəflər arasından heç-heçə qeyd alıbm. İspanyanlar isə 10 dəfə qolboyoşluq tərifət olub.

İspaniya yığmasının on yaşlı futbolcusu Xesús Navas 2006-cı ildə hazırda İngiltərə yığmasının baş məşqisi Qaret Sautqeyt futbolçular olarkən ona qarşı oynayıb. Belə ki, həmin həlli matçda "Midlsbro" və "Sevilya" üz-üzə golib. Həmin vaxt Sautqeyt ingilislərin kapitanı idi. Matç isə İspan klubunun 4:0 hesablı qolboysi ilə başa çatıb. Bu dəfə isə Sautqeyt

baş məşqçi, Navas isə futbolcu kimi qarşılışacaqlar. Nümayiş etdirdiyi futbolla çempionluğunu osas namizədərlən biri kim göstərilən İspaniya millisi Avropa çempionatına 12-ci dəfə qatılıb. Üçqat qite çempionu olan prinyelilər titulunu Almaniya ilə sörkli rekordlardurlar. Bu baxımdan da "Qırmızı furiya" kuboku qazanırsa, 4 qat Avropa çempionu kimi tarixə düşəcək. Onu da əlavə edək ki, İspaniya ardıcıl iki dəfə çempion olan yeganə komandanadır. "Avro-2008" və "Avro-2012"nin qalibi tarixinin on yaxşı dövründə titulunu qoruyub.

Nosiləyişmedən sonra İspaniya yığmasının zoifləyəcə-

yini düşünənlər az deyildi. Turnir öncəsi İspanları yeganə düşündürən problem uzun illərdə "yuran ayağı"nın olmaması idi. No Alvaro Morata, nə də digərləri əsl mərkəz hücumusunu kimi fayda verirdilər. Amma İspanyanlar orta sahədəki hegemonluqla hücumusunu qoləblər qazanımaq adət ediblər. Cari çempionatda bunun növbəti dəfə şəhidi olduq.

İngiltərə millisi isə 1966-ci ilde qazanılan dünya çempionluğundan sonra mundial və qito çempionatlarını qazanımayıb. Çox maraqlıdır ki, ingilislər qaldıqları bütün yarışların favoritləri sırasında olublar. Hətta "Avro-2020"dən sonra bu turnirdə da finala yüksəlməklə ardiçil həlliçələr mərhələye vəsiqə qazanan yığma kimi rekorda da imza atıblar. Qaret Sautqeytin baş məşqçi təyinatından son-

ra İngiltərə yaxşı komanda formalaşdırıb. Ancaq meydandakı oyun anlayışı, nöticəyə uyğun planlaşdırma bir çox ingilis azarkeşlərin etirazına səbəb olur. Amma umutmayqa ki, tərəfdən nötice qalır.

Tatırlaqla ki, bu turnirədək İspaniya 3 (1964, 2008, 2012), Almaniya 3 (1972, 1980, 1996), Fransa 2 (1984, 2000), İtaliya 2 (1968, 2021), SSRİ (1960), Çexiya (1976), Hollanda (1988), Danimarka (1992), Yunanistan (2004) və Portuqaliya (2016) herəs bir dəfə Avropa çempionu olublar.

Ümid edirik ki, Berlinəki final da uzun illər xatirələrdən silinməyəcək möhtəşəm futbol və mübarizliklə yadda qalacaq. Neco deyərlər, oyunçu aparsın!

*Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"*

FİNAL

14 iyul

23:00. İspaniya - İngiltərə (Berlin)

Böyük Britaniya kralından İngiltərəyə dəstək

Böyük Britaniya kralı III Çarlz məşhur britaniyalı aktör İdris Elba ilə birləşdə finalda İspaniya ilə oynayacaq. İngiltərə yığmasına dəstək məqsədiələ keçirilən tövirdə istirak edib.

Böyük Britaniya kralı vo aktör Müqəddəs Ceyms Sarayının orasında olarkən İngiltərə millisinin köynəkləri ilə pozalar verib.

Bundan əvvəl III Çarlz İngiltərə yığmasını Hollandiya ilə yarımfinal oyununda qazandıqları qoləbə münasibəti tövridən istirak edib.

Uotkins İngiltərəni "Real" a bənzətdi

İngiltərə millisinin hücumusunu Ollie Uotkins komandasını Madridin "Real" klubu ilə müqayisə edib.

Uotkins bununla bağlı deyib: "Real" kimi komandaya baxmaq olar. Çempionlar Liqası matçlarında topsuz da rahat olurlar. Onlar topu qəbul edəndə qol vuracaqlarına əminidirlər. Mənə elə görüb ki, eyni şey İngiltərə komandasında da baş verir.

Bizi möğləb etmək cətdindir. Pis oynamamıqınızın fərqi yoxdur, onuz da istənilən vaxt qol vurmaq qadir olan dünya səyyiyəli oyuncularımız var".

